

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
 Факультет міжнародних відносин, політології і соціології
 Кафедра міжнародних відносин

Силабус курсу
«Політичні процеси та конфлікти в країнах Південно-Східної Азії та
 Далекého Сходу»

Обсяг	кредитів – 5, годин – 150
Семестр, навчання	рік 2-й рік, 4-й семестр
Дні, час, місце	Французький б-р, 24/26, за розкладом
Викладач (-і)	Захарченко Алла Миколаївна, к. політ. н., доцент
Контактний телефон	-
Е-mail	allazakharchenko@onu.edu.ua ; allazakharchenko@gmail.com
Робоче місце	Кафедра міжнародних відносин, к. 32, Французький б-р, 24/26
Консультації	<i>Очні консультації:</i> Французький б-р, 24/26, к. 32, щотижнево за розкладом.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація із здобувачами буде здійснюватися через вказаний е-mail та очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни

Політичні процеси та конфлікти в країнах Південно-Східної Азії та Далекého Сходу.

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити – Вступ до фаху, Політична географія, Актуальні проблеми світової політики.

Постреквізити – Історія міжнародних відносин, Зовнішня політика України, Зовнішня політика і дипломатія країн Азії та Африки, Міжнародні організації, Зовнішня політика США.

Мета курсу - сформувати у здобувачів цілісне та систематизоване знання про політичний розвиток зазначених країн у ХХ – на початку ХХІ століть та їхню роль у регіональному та глобальному вимірі.

Завдання дисципліни: розглянути процес формування політичних систем та політичної культури країн Південно-Східної Азії та Далекého Сходу; виявити історичні та релігійно-цивілізаційні чинники їхнього розвитку; визначити місце і роль цих країн в сучасній системі міжнародних відносин та світового господарства; дослідити особливості зовнішньої політики країн Південно-Східної Азії та Далекého Сходу в умовах «холодної війни» та у постбіполярний період; проаналізувати витoki, перебіг та наслідки регіональних війн та конфліктів.

Очікувані результати. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів (РН 02); знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних

рішень (РН 04); знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях (РН 06).

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (40 год.) та практичних (20 год.), організації самостійної роботи здобувачів (90 год.).

Методи навчання під час викладання дисципліни:

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. КРАЇНИ ПІВДЕННОЇ АЗІЇ.

Тема 1. Релігійно-цивілізаційний фундамент країн Південної та Південно-Східної Азії.

Основні риси індо-буддійської цивілізації. Індуїзм як цивілізаційне ядро; його організаційно-регламентуюча та комунікативно-інтегруюча роль. Вплив індо-буддійського світогляду на формування внутрішньої та зовнішньої політики країн регіону.

Тема 2. Індія.

Індійський визвольний рух. Роль М.К. Ганді. Розділ Британської Індії у 1947 р. «Курс Дж. Неру». Уряд Індії Ганді. Бхарата Джаната Парті (БНП) й індуський комуналізм. Внутрішня та зовнішня політика Раджива Ганді. Індія на початку XXI століття. Національно-релігійні, соціальні, демографічні проблеми. Роль Індії в регіональних та міжнародних відносинах на сучасному етапі.

Тема 3. Пакистан та Бангладеш. Ісламський фактор у партійно-політичному житті Пакистану. Встановлення режиму військової диктатури (1965-1970 рр.). Проголошення незалежності Бангладеш (1971 р.) З.А. Бхутто й «ісламський соціалізм». Військовий переворот 1977 р.; прихід до влади М. Зія уль-Хака. Політична нестабільність 1990-х рр. Внутрішня та зовнішня політика П. Мушараффа. Розвиток Пакистану на початку XXI століття.

Тема 4. Конфлікти в Південній Азії. Витоки конфлікту між Індією та Пакистаном. Кашмірська проблема. Індійсько-пакистанські війни. Сучасний стан індійсько-пакистанського конфлікту та перспективи його врегулювання. Проблема Тибету: витоки та сучасний стан. Територіальний конфлікт між Індією та КНР.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. КРАЇНИ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ.

Тема 5. Південно-Східна Азія: основні тенденції розвитку.

Характеристики регіону: етнічний та релігійний склад населення, проблеми економічного та політичного розвитку. Регіональні війни та конфлікти. Інтеграція економік країн Південно-Східної Азії в світову економічну систему. Інтеграційні об'єднання країн регіону.

Тема 6. Країни Індокитаю.

В'єтнам. Серпнева революція (1945 р.) і проголошення Демократичної Республіки В'єтнам (ДРВ). Перша індокитайська війна (1946–1954 рр.) Хо Ши Мін і програма соціалістичних перетворень у ДРВ. Війна США у В'єтнамі 1965–1973 рр. Паризькі угоди 1973 р. Об'єднання країни і проголошення Соціалістичної Республіки В'єтнам у 1976 р.

Економічні реформи 1980-х рр. Інтеграція в економічний простір Південно-Східної Азії.

Камбоджа. Рух «Вільний Кхмер» та боротьба за незалежність. Політика короля Нородома Сіанука. Державний переворот 1970 р.; проголошення Кхмерської Республіки (1970–1976 рр.). Тоталітарний режим Пол Пота у 1975 р. «Революційний експеримент» та його наслідки. Конституція 1993 р. та відновлення монархії. Політична нестабільність 1990-х рр. Королівство Камбоджа на початку XXI ст.

Тема 7. Країни Малайського архіпелагу.

Індонезія. Утворення Республіки Індонезія в 1950 р. Президент Сукарно і принципи Панча Сила. Конфлікт із Малайзією. Державний переворот 1965 р. Сухарто та посилення ролі армії в суспільному житті країни. Загострення етноконфесійних протиріч. Політична криза 1998 р.; відставка Сухарто. Індонезія на початку XXI століття. Політична та поліконфесійна структура індонезійського суспільства як фактор нестабільності.

Малайзія. **Малайзія.** Політика уряду Абдул Рахмана (1957–1970 рр.) Утворення Федерації Малайзія у 1963 р. Проблема формування малайської нації. Доктрина Рукунегара (Основи держави). Малайзія за часів прем'єр-міністра Махатхира Мохамеда (1981–2004 рр.). Внутрішня і зовнішня політика А.А. Бадаві (2003–2009 рр.). Концепція Іслам хадарі (цивілізований іслам). Співробітництво в рамках АСЕАН та АТЕС.

Тема 8. Нові індустріальні країни Азії.

Феномен нових індустріальних країн Азії (НІК). Основні напрямки та принципи механізмів модернізації економіки НІК. НІК «першої хвилі»: Республіка Корея, Сінгапур, Тайвань, Гонконг («азіатські тигри» або «азіатські дракони»); НІК «другої хвилі»: Малайзія, Таїланд, Філіппіни, Індонезія. Загальні тенденції та особливості економічного росту в окремих країнах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. КРАЇНИ ДАЛЕКОГО СХОДУ.

Тема 9. Релігійно-цивілізаційний фундамент країн Далекého Сходу.

Цивілізаційні особливості китайського суспільства. Конфуціанство як релігійний фундамент країн далекосхідної цивілізації. Традиційні риси китайської державності та їхнє відображення в політичній культурі країни. Конфуціанська етика обов'язку і служіння вищому благу.

Цивілізаційна специфіка японського суспільства. Вплив природного фактору на формування особистості та соціуму в Японії. Ієрархічність, патерналізм, групова свідомість, етика відносин.

Тема 10. Китай.

Історія становлення та особливості китайської політичної системи. Китай в міжвоєнний період. Гоміндан та КПК. Японо-китайська війна 1937-1945 рр. Громадянська війна 1946-1949 рр. Утворення КНР (1949 р.). Мао Цзедун. «Великий стрибок» (1958-1960 рр.). «Культурна революція» (1966-1976 рр.). Ден Сяопін і «ринковий соціалізм». Зростаюча роль КНР на світовій арені на початку XXI століття. Проблема Тайваню у регіональному та міжнародному контексті. Внутрішня та зовнішня політика Китаю за часів Сі Цзіньпіна.

Тема 11. Країни Корейського півострову.

КНДР. «Корейське питання» в міжнародних відносинах. Проголошення Республіки Корея і Корейської Народно-Демократичної Республіки (КНДР). Війна в Кореї 1950-1953 рр. Режим Кім Ир Сена (1948-1994 рр.). «Соціалізм корейського типу». Ідеологія «чучхе». КНДР за часів Кім Чен Ира (1994-2011 рр.). Уряд Кім Чен Ина. Вплив ядерної програми КНДР на регіональну безпеку.

Республіка Корея. Утворення Республіки Корея (травень 1948 р.). Південнокорейський авторитаризм. Причини прискореного економічного розвитку. Конституція 1987 р. Республіка Корея та КНДР на сучасному етапі; проблема об'єднання Кореї.

Тема 12. Японія.

Особливості політичної культури Японії. Інститут імператора в суспільно-політичному житті країни. Політичний та економічний розвиток Японії у міжвоєнний період. Японія у Другій світовій війні. Американський окупаційний режим. Японське «економічне диво» 1960-х рр. Науково-технічна революція 1970-1980-х рр. Японія як один з економічних центрів світу на початку XXI ст. Питання про «північні території» і його вплив на російсько-японські відносини. Проблеми розвитку Японії на сучасному етапі.

Перелік рекомендованої літератури

1. Борділовська О.А. Роздуми про Індію та Пакистан: до 70-річчя незалежності двох держав. *Східний світ*. 2017. № 3. С. 5-20.
2. Ігнат'єв П.М. Японія – портрет однієї країни. *Зовнішні справи*. 2016. № 4. С. 44-48.
3. Левітська-Доба Є. Концептуальні засади зовнішньополітичного курсу Китайської Народної Республіки у XXI ст. *Політичне життя*. 2020. № 4. С. 93-100.
4. Кіктенко В.О. Від революції до модернізації: стратегія та ідеологія КНР періоду реформ. *Східний світ*. 2016. № 1 (90). С. 83-96.
5. Крупеня І.М. Місце Малайзії у сучасній системі міжнародної безпеки. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. № 23(2). С. 72-81.
6. Теленко О. Особливості розвитку Тайваню як де-факто держави в сучасному світі. *Вісник Львівського університету: Серія філос.-політолог. студії*. 2020. № 40. С. 198-204.
7. Шергін С.О. Дилема Азійсько-Тихоокеанського регіоналізму. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2015. № 22 (2). С. 36-49.
8. Класрум навчальної дисципліни «Політичні процеси та конфлікти в країнах Південно-Східної Азії та Далекого Сходу» <https://classroom.google.com/c/NzAyNDA5NTA0Njgw?cjc=kbc7qfm>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Форми і методи підсумкового контролю: Іспит (в усній формі).

Розподіл балів здобувачів вищої освіти.

Поточний/періодичний контроль												Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1 (поточний контроль на лекціях та семінари)				Змістовий модуль 2 (поточний контроль на лекціях та семінари)				Змістовий модуль 3 (поточний контроль на лекціях та семінарах)				Індивідуальне самостійне завдання	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12		

3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	24	40	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

Самостійна робота студентів.

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (рефератів)	Кількість годин
1	Тема 1. Релігійно-цивілізаційний фундамент країн Південної та Південно-Східної Азії.	8
2	Тема 2. Індія.	8
3	Тема 3. Пакистан та Бангладеш.	8
4	Тема 4. Конфлікти в Південній Азії.	6
5	Тема 5. Південно-Східна Азія: основні тенденції розвитку.	6
6	Тема 6. Країни Індокитаю.	6
7	Тема 7. Країни Малайського архіпелагу.	8
8	Тема 8. Нові індустріальні країни Азії.	6
9	Тема 9. Релігійно-цивілізаційний фундамент країн Далекого Сходу.	8
10	Тема 10. КНР.	8
11	Тема 11. Країни Корейського півострову.	8
12	Тема 12. Японія.	10
	<p>Один реферат із вищевказаного переліку обирається здобувачем на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</p> <p>Обсяг реферату: 15 сторінок.</p> <p><i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни.</p> <p>Вимоги до виконання та оцінювання: основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок здобувача: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана здобувачем на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не</p>	

	більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії.	
	Разом	90

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перекладання: визначена розкладом занять та сесії.

Політика щодо академічної доброчесності: можуть відніматися бали за прояви академічної недоброчесності, аж до незадовільної оцінки та повторного вивчення дисципліни.

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування лекцій є добровільним, але неприпустимі пропуски практичних без поважної причини, запізнення на заняття.

Мобільні пристрої: мають бути вимкнені в аудиторії.

Поведінка в аудиторії: активна участь у лекціях заохочується додатковими балами.